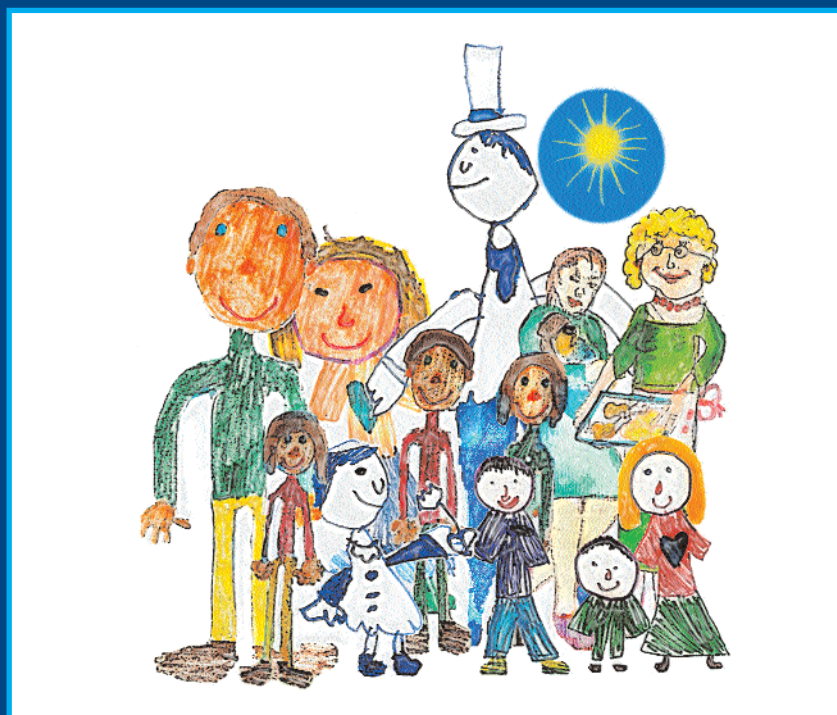

A Családoktól Tanulunk

A kisgyermekes családokat segítő intézkedések
hatása a társadalmi kirekesztődés elleni
küzdelemben

Μαθαίνοντας από τις Οικογένειες - A Családoktól Tanulunk - Learning from Families

Nemzetközi Kutatási Jelentés Kivonat

Home-Start International
részfinanszírozásával

Európai Bizottság
finanszírozásával

A Családoktól Tanulunk

A kisgyermekes családokat segítő intézkedések
hatása a társadalmi kirekesztődés elleni
küzdelemben

Nemzetközi Kutatási Jelentés Kivonat

Μαθαίνοντας από τις Οικογένειες - A Családoktól Tanulunk - Learning from Families

2005 december

Felelős kiadó 2005:

Home-Start International
Registered Charity 1076991
2nd floor, 6 Market Place
London W1W 8AF, Egyesült Királyság

Tel: + 44 (0) 207 631 4358

info@home-start-int.org
www.home-start-int.org

ISBN-10: 0-9552289-2-1
ISBN-13: 978-0-9552289-2-6

© Home-Start International - 2005

További információ és a tanulmányok elektromos formában az alábbi honlapokon található;
www.home-start-int.org
www.home-start.org.uk
www.otthonsegitunk.hu
www.ikpa.gr

Minden jog fenntartva. A tanulmány részei megfelelő hivatkozással másolhatók.

A kutatást az Európai Bizottság finanszírozta a 2002-06-os Közösségi Cselekvési Program a Társadalmi Kirekesztődés Leküzdésére című program keretében. A beszámoló a szerzők nézeteit tükrözi, a Bizottság nem felelős a benne szereplő információk bármilyen jellegű felhasználásáért.

A nyomdai munka Görögországban készült.

Köszönet minden családnak, kutatónak és barátoknak, aki segített a tanulmány elkészítésében, és külön köszönet azoknak a magyar gyerekeknek, akiknek rajzait a címlapon látható képhez felhasználtuk.

Előszó

A 'társadalmi kirekesztődés' fogalma éppen csak utal arra a valódi élethelyzetre, mely sajnos több millió ember számára napi tapasztalat. E tanulmány lehetőséget adott a kisgyermekes családoknak arra, hogy elmondják, hogyan élik meg a társadalmi és gazdasági élet főáramából való kirekesztődésüket. Sokatmondó és megindító vallomásaik révén mi is bepillantást nyerhetünk abba, hogyan is valósulnak meg a rájuk is vonatkozó nemzeti irányelvek, s hogy mennyire hatékonyan működnek a közszolgáltatások .

A családokat Görögország, Magyarország, Írország, és az Egyesült Királyságon belül Anglia és Wales területéről választottuk ki. A szülők problémái a különböző országokban nagyon eltérőek voltak, ennek ellenére történeteik gyakran feltűnően hasonlítottak egymásra. Tapasztalataikon eltöprengve, talán több figyelmet kapnak majd azok a folyamatok, melyek az embereket a szociális kirekesztődéshez vagy a belőle való kilábaláshoz vezetik.

Habár ezt a beszámolót a hozzá kapcsolódó Módszertani Útmutatót és DVD-t a kutatócsoport készítette a döntéshozók és a vezetők számára, a valódi lényeg a családok figyelemreméltó beszámolóiban és ötleteiben rejlik.

A tanulmány egyrészt valós képet fest a családok jelenlegi helyzetéről, másrészt emlékeztet annak fontosságára, hogy személyes kapcsolatba kell kerülnünk azokkal az emberekkel, akiknek az életére az intézkedéscsomagok közvetlen hatást gyakorolnak.

Brian Waller

Projektkoordinátor

Tartalom

Vezetői összefoglaló	8
Bevezetés	10
Első rész - Módszertani útmutató	11
Negyedik rész - Konklúzió és ajánlások	23
4.1 Záró megjegyzések	23
4.1.1 A megelőzési stratégiák és a segítségnyújtás döntő fontossága	23
4.1.2 A családokat segítő szolgáltatások kapcsolatot biztosítanak más segítő szervezetekhez	23
4.1.3 A társadalmi kirekesztődés leginkább a nőket érinti	24
4.1.4 Az intézmények feladata és felelőssége	24
4.1.5 A bizalom a személyes kapcsolatok minőségén alapul	24
4.1.6 Magabiztosság és pozitív önértékelés: a beilleszkedés előfutárai	24
4.1.7 A különböző helyzetű családok eltérő igényei	25
4.1.8 Az intézkedések és kivitelezéseik rugalmassá tétele alapvető fontosságú a munka és a családi élet összeegyeztetésében	26
4.1.9 A célcsoportok behatárolása kapcsán felmerülő kérdések	26
4.2 Zárszó	27
4.3 Javaslatok	28
Megelőzés	29
Kivitelezés	30
Igazságosság	31
Építsünk a sikerekre	32
A Kutatásról	33
Felhasznált irodalom	34
Köszönetnyilvánítás	35

A CSALÁDOKTÓL TANULUNK VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Miről szól a kutatás?

Kutatásunk, melyet az EU finanszírozott a társadalmi kirekesztődés leküzdése céljából, alapvetően a kisgyermekes szülők véleményére és tapasztalataira koncentrál. Ez a társadalmi csoport különös figyelmet kíván, mivel nagyon fontos, hogy a gyermekek pozitív és gondoskodó környezetben nevelkedjenek. A kiskorúak érdekeinek elhanyagolása nemcsak helytelen, hanem annak egész életére kihat és mind a gyermekek, mind a tágabb közösség számára költséges következményekkel jár.

A tanulmány nemcsak azokat a családokat célozta meg, akik társadalmi kirekesztettségben élnek, hanem azokat is, akik magát a segélykérést nehézkesnek tartják. Kutatásunk legfőbb célja volt, hogy megismerjük véleményüket arról, hogyan befolyásolják mindennapjaikat a rájuk vonatkozó intézkedések és a különféle közszolgáltatások. A szülőket arról is megkérdeztük, hogyan lehetne szerintük az említett dolgokon javítani.

Hogyan készült a felmérést?

A kutatásban Görögország, Magyarország, Írország és az Egyesült Királyság vett részt. Az Egyesült Királyságon belül angol és walesi családok kerültek csak a mintába - sajnos, a finanszírozási költségek nem engedték, hogy a felmérést Skócia és Észak-Írország területére is kiterjesszük. Kutatóink a szülőkkel azok saját otthonaiban, illetve fókusz-csoportokban beszélgettek el. A családoknak különböző kihívásokkal kellett megküzdeniük; például a szülő vagy a gyermek fogyatékosága, illetve azok az élethelyzetek, amikor a szülő bevándorló, esetleg egyedül neveli gyermekét. A felmérésben nem kérdeztük közvetlenül a gyermekek véleményét, hiszen ehhez túl kicsik voltak, viszont körbejártuk, hogy a szülők szerint a társadalmi kirekesztődés milyen hatással van életükre és kilátásaikra. A tanulmány igyekezett a partnerországok 2001-03-as illetve a 2003-05-ös a Társadalmi Befogadásról szóló Nemzeti Cselekvési Tervek - döntéshozók, programfejlesztők, szakemberek, állami és civil intézmények képviselői - által megfogalmazott legfontosabb irányelvei mögé is bepillantást nyerni.

Ebben a kutatásban – kissé szokatlan módon – a felmérés készítői nem a saját elméleteiket igyekeztek tesztelni a családokon. A tanulmányban olvasható összes elképzelés és következtetés a családok saját tapasztalatain alapul.

Milyen tapasztalatokról számoltak be a családok?

A családok, tekintet nélkül egyedi problémáikra vagy nemzeti hovatartozásukra, átfogó képet festettek arról, hogy mit is jelent a modern Európában a társadalom peremére kerülni. Habár nem meglepő, mégis döbbenetes első kézből hallani, hogy a társadalmi kirekesztődés milyen bomlasztó és romboló hatású lehet, főként azokban a családokban, ahol kiskorú gyerekek is vannak. Különös megvilágításban láthatjuk a szegénységgel, munkanélküliséggel és társadalmi izolációval kapcsolatos ismerős statisztikákat is, amikor olyan valós személyekhez köthetjük őket, akik a pusztító számok sugallta mértéknél sokkal jobban el vannak szegényedve. A szülők beszámolóikban gyakran használtak olyan szavakat, mint 'küzdelem', 'konfliktus', 'kétségbeesés', ami arra utal, hogy egy bizonyos szegénységi szint alatt a családok élete sokkalta nehezebbé és boldogtalanabbá válik.

A családok úgy érezték, hogy a rendeletek, intézkedések gyakran rugalmatlanok és nem családbarátok. Beszámoltak arról is, hogy a közszolgáltatások sokszor ellenségesek és

stigmatizálók, ugyanakkor nehezen hozzáférhetők és nem együttműködők. Bizonyos szempontból ezeket a családokat tekinthetjük a rendszer áldozatainak is: úgy tűnik, mintha mind az irányelvek, mind a szolgáltatások megtervezésekor csak a társadalom 90 %-át vennék figyelembe, és senki nem gondol arra, hogy mi történik a megmaradt kisebbséggel, akiknek a szükségletei ellátatlanul maradnak.

A tanulmányban szereplő szülőket -bár sokat küszködtek azért, hogy gyermekeiket megpróbálják megóvni a nélkülözéstől - mélységesen aggasztotta és elszomorította, hogy nehéz helyzetük milyen hatással van az ő jövőjükre.

A családok értékes gondolatokat osztottak meg velünk arról, hogy mi sodorta őket a társadalmi kirekesztődés állapotába, és néhány esetben arról is, hogy mi segítette őket vissza a normális életbe. A szülők tapasztalatai természetesen nemzetenként különböztek annak mértékében, hogy az adott országban mennyire eredményesen sikerült kidolgozni az intézkedések és a szolgáltatások rendszerét. Emellett azonban volt néhány jelentős közös motívum is, amiből arra következtethetünk, hogy azok a folyamatok, melyek a társadalmi kirekesztődéshez vagy abból kivezetnek, átlépi az országhatárokat. Nagyon hasonló természetűek voltak azok a problémák is, melyekkel a különböző nemzetiségű családok nap mint nap szembesültek.

Milyen ötletekkel és javaslatokkal járultak hozzá a családok életük jobbá tételéhez?

A családok úgy érezték, hogy a segítségnek a szokásosnál sokkal korábban kellene elérhetővé válnia – vagyis a preventív szolgáltatások körének bővítése elsődleges fontosságú. Ez lehetővé tenné, hogy a problémákat még azelőtt kezeljük, mielőtt a családokban krízishelyzet alakulna ki. A nemzetek szociálpolitikai intézkedéseinek az eddigénél nagyobb figyelemmel kell a kisgyermekes családok valós igényeihez közelíteni, s a célkitűzések megvalósításába több szervezetet bevonni. A családok szükségletei ugyanis a szolgáltatások széles skálájára vonatkoznak, így például a lakhatásra, a közlekedésre, az egészségügyre, az oktatásra, a foglalkoztatásra, illetve a gyermek-és családgondozásra.

A szülők különösen igényelték, hogy a családtámogatási szolgáltatások széles körben elérhetőek és hozzáférhetőek legyenek. Nagy fontosságot tulajdonítottak a szolgáltatásokkal kapcsolatos információknak és az érintett szervezetek közötti együttműködésnek is. A családokat érintő szolgáltatásoknak és intézkedéseknek a jelenleginél sokkal rugalmasabbá és együttműködőbbé kellene válniuk. Nem könnyű olyan célkitűzéseket találni, melyek valóban figyelembe veszik a családok eltérő szükségleteit - habár az Egyesült Királyság Sure Start (Biztos Kezdet) nevű programja jó példa lehet erre. A szolgáltatások kritikájaként fogalmazódott meg továbbá, hogy túlságosan könnyen ítélik és bélyegzik meg az embereket, ami a szülők önértékelését további negatív irányba befolyásolhatja.

A fenti témák különösen fontosak lehetnek a munka és a családi élet összeegyeztetésében. Sajnos, sokak számára nem létezik igazi választási lehetőség, a kormányoknak még többet kellene tenniük azért, hogy - hatást gyakorolva a munkáltatókra és a szélesebb nyilvánosságra - valódi opciókat nyújtsanak, melyek közül a szülők szükségleteik és körülményeik szerint választhatnak.

A kutatás egyéb eredményei?

A beszámoló mellett a kutatók kidolgoztak egy Módszertani Útmutatót is a döntéshozók és a szolgáltatások vezetői számára (lásd Első rész – Módszertani útmutató). Ez segítséget nyújthat abban, hogy felülvizsgálják jelenlegi működésüket, s rájöjjenek arra, hogy a kulcs a jobb

eredmények eléréséhez a családokkal való valódi kapcsolatteremtés lehet. A tanulmányhoz tartozik egy videofilm is, melyen családok beszélnek magukról.

A tanulmány legfontosabb üzenete, hogy próbáljunk meg maguktól a családoktól tanulni, és figyeljünk oda minden egyes társadalmi csoportra. Vegyük komolyan a családok mondanivalóját, elvégre ők az igazi szakértők.

Mi következik ezután?

A tanulmány a beszámolóval és a hozzá kapcsolódó anyagok közzétételével zárul. A kutatás eredményeinek további sorsa most már mások, főként a kormányzatban dolgozó és a közszolgáltatásokért felelős személyek hozzáállásán múlik. Ők döntenek arról, valóban meghallgatják-e a szülők véleményét, és beépítik-e az elmondottakat saját elképzeléseikbe, a kisgyermekes családokat érintő szolgáltatások tervezése és kivitelezése során. A kutatás nem a szociális kiadások és programok bemutatásáról szól, hanem a létező szükségletek sokféleségének felismeréséről, és olyan alternatív módszerek alkalmazásáról, melyek figyelembe veszik az egyes családok sajátos körülményeit. Ez pedig nem akármilyen kihívás.

A CSALÁDOKTÓL TANULUNK

Bevezetés

Az itt bemutatásra kerülő tanulmány célja, hogy a kisgyermekes szülők (főként a szolgáltatásokat nem, vagy vonakodva igénybe vevők) szemszögéből vizsgálja meg **Anglia, Wales, Görögország, Magyarország és Írország** irányelveit és gyakorlatát. Ezáltal szeretnénk segítséget nyújtani a kormányoknak, illetve az állami és civil szervezeteknek abban, hogy olyan társadalmi háttérrel teremtsenek, mely csökkenti a kockázatok felhalmozódását, erősíti a családok támogatórendszereit s kivezet a társadalmi kirekesztődés állapotából.

A kutatás több részből áll. Ez a rövid áttekintés az **Első** és a **Negyedik** részt tartalmazza. Az **Első rész** Módszertani Útmutóként szolgál a döntéshozók és szakemberek számára, megfelelő családtámogatási irányelvek és programok kidolgozásához, s célkitűzéseik hatékonyabb megvalósításához. Az Útmutó abban segítheti őket, hogy a legveszélyeztetettebb társadalmi csoportok társadalomba való beilleszkedésének feltételeit megteremtsék. Figyelmünk középpontjában a kisgyermekes családok állnak. Ezzel a társadalmi csoporttal kapcsolatban több olyan kérdés merül fel, melyre a társadalompolitika nem tud megfelelő választ adni (kivételt képez az Egyesült Királyság). E családoknak a helyzete emellett azért is fontos, mivel köztudott, milyen egyéni és társadalmi következményekkel jár, ha a kisgyermekeknek nélkülözésben kell felnőniük. A korai beavatkozás döntő jelentőségű lehet annak érdekében, hogy megakadályozzuk a társadalmi kirekesztődés generációs átörökítődését (lásd Home- Start International, 2002).

A **Negyedik részben** következtetéseinket és javaslatainkat fogalmazzuk meg. A teljes jelentés tartalmazza továbbá a **Második részt**, ami a kutatás központi részét adja és a **Harmadik részt**, amely áttekinti a döntéshozók, a programfejlesztők, a kutatók és a partnerországok fontosabb állami és civil szervezetei által megfogalmazott feladatokat és alapelveket, valamint a **Mellékleteket**. A teljes Kutatási Beszámolót a mellékelt CD Rom tartalmazza, illetve

elektromos formában a következő honlapokról letölthető
www.home-start-int.org,
www.home-start.org.uk,
www.ikpa.gr,
www.otthonsegitunk.hu

A CSALÁDOKTÓL TANULUNK

Első rész

Módszertani útmutató

A módszertani útmutatóról

Ez az útmutató hasznos segédeszközként szolgálhat a döntéshozók és mindazok számára, akik az irányelvek és programok kidolgozásában részt vesznek. A legfontosabb problémákat azoknak a társadalomból kirekesztett családoknak a szemszögéből igyekszünk bemutatni, akikkel a segítő szervezetek is csak nehezen kerülnek kapcsolatba.

Az útmutató azokat a mélyinterjúkat veszi alapul, melyeket a 'Családoktól tanulunk' című kutatás keretében Angliában, Walesben, Görögországban, Magyarországon és Írországból készítettünk.

Az egyik megkérdezett szülő szerint "a döntéshozók nagyon messze kerültek az emberektől", míg egy másik arra kereste a választ, hogy vajon lesz-e a családok beszámolóinak valamilyen hatása azokra, akik fontos kérdésekben döntenek.

Ez a módszertani útmutató megkísérli a családok beszámolóit közvetlen kapcsolatba hozni azokkal a személyekkel, akik az irányelveket és a programokat kidolgozzák, megvalósítják, talán így befolyást gyakorolhatunk elgondolásaikra. Módszertani keretünk három különböző útmutatóból épül fel:

Az **1. útmutató** azoknak szól, akik az irányelveket és programokat kidolgozzák. A szülők által felvetett problémákat olyan kategóriákba soroltuk, melyek azokhoz a családtámogatási és társadalmi-gazdasági célkitűzésekhez kötődnek, melyek célja a szegénység és a társadalmi kirekesztődés felszámolása.

A **2. útmutató** az irányelvek és programok **megvalósítóit** célozza meg. A szülők által megjelölt problémákat itt olyan kategóriák mentén helyeztük el, melyek a célkitűzések és programok teljesítésének módszereihez köthetők. A tervek megvalósításának mikéntje gyakran emel falat a szolgáltatások és az azokat igénybe venni szándékozók között, s ez elősegíti a társadalmi kirekesztődést.

A **3. útmutató** mind a célok és programok **kidolgozóit**, mind azok **megvalósítóit** érinti. A felvetett problémákat a vezetés hatékonyságának szempontjából értékeltük, mely egy magától értetődő, ám sajnos gyakran feledésbe merülő szempont. Az itt felmerült témák nemcsak közvetlenül a szülők felvetései, hanem sok esetben a velük folytatott beszélgetések nyomán rajzolódtak ki.

A szülők lelkes és gyakran szívszorító beszámolóikkal hiteles képet festettek azokról a nehézségekről, melyekkel nap mint nap szembesültek. Számos intézkedés és szolgáltatás kritikáját fogalmazták meg, és rámutattak a támogató rendszerben általuk tapasztalt hiányosságokra és szakszerűtlen megoldásokra. Konkrét javaslatokat tettek bizonyos élethelyzetek javításának lehetséges módjairól is.

Nemcsak lehetséges, de fontos is, hogy **meghallgassuk a családok véleményét**. Ha őszinte figyelemmel fordulunk feléjük, nemcsak tapasztalataikat lesznek hajlandók megosztani velünk, de készek hozzájárulni a programok alaposabb kidolgozásához is. Ebben a folyamatban a döntő kérdés a családok, a civil és a kormányzati szervek együttműködésének milyensége.

Kérjük, hogy figyeljenek oda arra, amit a szülők mondanak, majd gondolkozzanak el a hallottakon, és cselekedjenek eszerint.

A változtatás lehetősége az Önök kezében van.

A kutatócsoport

AZ ÚTMUTATÓ HASZNÁLATA

“Az útmutató az áttekintés és a cselekvés eszköze”

Ez a rovat a szülők tapasztalatait mutatja be.

Nem változtattunk a szülők beszámolóin – érzéseiket őszintén és nyíltan tárják fel előttünk.

Ez a rovat a szülők javaslatait tartalmazza.

Az idézetek mögötti betűk arra az országra utalnak, ahonnan azok származnak:
E (Anglia), W (Wales),
G (Görögország),
H (Magyarország) és
IR (Írország).

Ez, illetve az alatta levő rovat az irányelvekkel és a programokkal kapcsolatos. Kísértést érezhetünk arra, hogy az itt felsoroltakat eleve megfelelőnek tartjuk és úgy érezzük, minden célkitűzés és program megfelelő. A célunk azonban nem ez!

Ez a rovat provokatív módon kérdez rá az eredményekre, és arra ösztönöz, hogy gondolkodjunk el azon, milyen messzire jutottak célkitűzéseink és programjaink, és hogy azok miként valósultak meg:

- Vajon minden rászoruló családot magukban foglalnak?
- Vajon valóban hatékonyak-e? Változtatnak-e a támogatásban részesülők életkörülményein?
- Vajon mennyire ismertek, hozzáférhetőek és elfogadhatóak azok számára, akiknek készülnek?

Ez a rovat arra kér minket, hogy vizsgáljuk meg azokat a tényeket, melyeken a fenti válaszaink alapulnak.

Először is, léteznek statisztikákon alapuló bizonyítékok.

Másodszor, vannak olyan adatok, melyek ugyan nem számszerűsíthetők, de döntő jelentőséggel bírnak. Ezek a szülői beszámolókon alapulnak, és rávilágítanak arra, milyen lehetséges hiányosságok és szervezési problémák merülhetnek fel a célkitűzésekkel és megvalósításukkal kapcsolatban.

Különösen az utóbb említett tényeknek szenteljünk nagyobb figyelmet:

1. El kellene gondolkodnunk azon, hogy a szülőkkel folytatott beszélgetéseket hogyan építhetnénk be a döntéshozatal és az értékelés folyamatába.
2. Megoldást kellene találni arra, hogy a szülők véleményét belefoglaljuk a célkitűzésekbe. Ez ugyanis általában nem történik meg.

Ez a rovat **cselekvésre** szólít fel!

Amennyiben hiányosságokat és szakszerűtlen eljárásokat tapasztalunk célkitűzéseinkkel, programjainkkal és azok megvalósításával kapcsolatban, vagy kérdések merülnek fel az ezek alapját képező tények tekintetében, gondolkodjunk el azon, miként változtathatunk a helyzeten. Rangsoroljunk és cselekedjünk! Ne feledjük: **kezünkben a változtatás lehetősége!**

ÚTMUTATÓ 1: Azok számára, akik a családokkal kapcsolatos irányelveket és programokat kidolgozzák

1. Gondolkodjunk el a családok jövedelemtámogatását érintő irányelvek és programok tartalmán, hatékonyságán és kiterjedtségén

A családok beszámolóí jövedelmükről és fogyasztási szokásairól...

“Először lemondtuk a telefon-előfizetést, aztán a TV-t is” (H)

“Állandóan tartozásaim vannak” (IR)

“Kapok jövedelemtámogatást, Rokkantsági Segélyt és Betegápolási pótlékot, de így is nélkülözni kell, hogy megvehessem azokat az élelmiszereket, amik a fiainak kellene. Nyaralásról és ajándékokról szó sem lehet.” (W)

A szülők javaslatai...

“A szociális támogatásra jogosultság küszöbének egyenlőnek kellene lennie a minimálbérrel”(H)

“Szükség lenne a bankok és a hitelintézetek szabályozására, hogy a rászoruló családok ne eshessenek nekik áldozatul.” (IR)

“A gyerek után járó Rokkantsági Segélyt az anyának kellene megkapnia. Az anyák sokszor nem férnek hozzá a gyerekeknek szánt pénzhez.” (W)

Amin a döntéshozóknak el kellene gondolkodniuk...

Van-e megfelelő jövedelemtámogatási program az összes rászoruló család számára?

Biztosak lehetünk-e abban, hogy ez a program egyetlen rászoruló családot sem hagy figyelmen kívül?

- Biztosak lehetünk-e abban, hogy irányelveink összhangban vannak a valódi szükségletekkel és az elfogadott létminimummal? Biztos, hogy nem fogjuk előidézni a szegénységi csapda jelenségét?
- Biztosak lehetünk-e abban, hogy a támogatások igazságosan vannak elosztva a különböző családok között?
- Biztosak lehetünk-e abban, hogy a jövedelemtámogatások igazságosan vannak elosztva magukon a családokon belül?
- Tisztában vagyunk-e azzal, hogy a családoknak egy jelentős hányada el van adósodva? Milyen segítséget nyújtunk ezeknek a családoknak, illetve azoknak, akik nehezen jönnek ki a pénzükből?

Honnan tudhatjuk, hogy megfelelőek-e jövedelemtámogatási irányelveink?

- Milyen statisztikai vagy más jellegű bizonyítékok alapján tudunk választ adni a fenti kérdésre?
- Megkérdeztük-e magunknak a családoknak a véleményét, főként azokat, akik a legnagyobb szegénységben élnek és/vagy nehezen elérhetőek?

Hogyan javítsunk a helyzeten?

1.....

2.....

3.....

ÚTMUTATÓ 1: Azok számára, akik a családokkal kapcsolatos irányelveket és programokat kidolgozzák

2. Gondolkodjunk el azon, milyen erőforrások állnak a családok rendelkezésére (megtakarítások, lakáshelyzet, ingatlan és szakképzettség)

A szülők beszámolóí erőforrásaikról...

“Szó szerint hétről hétre élünk, hogy ki tudjuk fizetni a számlákat. Esélyem sem lett volna rá, hogy félretegyek” (IR)

“Kocsi nélkül el vagyok veszve. Kell egy autó...Mérőföldre vagyunk mindentől.” (IR)

“Amikor a családom szétment, nem tudtam hova menni. Az önkormányzat ajánlotta fel ezt a konténert (GR)

“Megpróbálkoztam egy tanfolyammal, de mindenki gyorsabb volt nálam – aztán nem mentem már vissza.”(E)

A szülők javaslatai...

“A lakásépítési támogatás összegének követnie kellene az ingatlanpiaci árat.” (H)

“A lakhatási támogatással igénybe vehető házakat minőségellenőrzés alá kellene vonni.”(E)

“A felnőtteknek tartott tanfolyamoknak oda kellene figyelniük a sajátos nehézségekkel küzdő szülők igényeire.” (GR)

Amin a döntéshozóknak el kellene gondolkodniuk...

Vajon az általunk megfogalmazott irányelvek biztosítják –e minden család számára a források alapszintjét, és tudunk-e egy olyan gazdaságilag stabil környezetet teremteni, mely nem emészti fel a családok erőforrásait?

- Biztosak lehetünk-e abban, hogy a lakáshelyzet érintő irányelveink megfelelőek-e, és magukban foglalnak-e minden rászoruló családot? El tudjuk-e helyezni vészhelyzet esetén a családokat ideiglenes szállásokon? Kiterjednek –e ezen célkitűzéseink az összes rászoruló családra?
- Miképpen tudjuk biztosítani a családok – főként a társadalmi kirekesztettségben élők - számára azokat az eszközöket, melyek segítségével el tudják érni és meg is tudják tartani az alapvető anyagi forrásokat?
- Mennyire hatékonyan tudunk tanulási és szakképzési lehetőségeket nyújtani a nehezen elérhető és magukra maradt szülőknek?

Honnan tudhatjuk, hogy irányelveink megfelelőek, stabilitást nyújtanak, és biztosítják a családi erőforrások alapvető szintjét?

- Milyen statisztikai vagy más jellegű bizonyítékok alapján tudjuk megválaszolni a fenti kérdéseket?
- Megkérdeztük-e maguknak a családoknak a véleményét, főként azokat, akik a legnagyobb szegénységben és/vagy társadalmi kirekesztettségben élnek?

Hogyan javítsunk a helyzeten?

1.....

2.....

3.....

ÚTMUTATÓ 1: Azok számára, akik a családokkal kapcsolatos irányelveket és programokat kidolgozzák

3. Gondolkodjunk el a családtagok foglalkoztatási helyzetén

A szülők beszámolója a munkavállalásról...

“Néhány órára befogadták a fiamat az óvodába, de amikor azt kérdeztem, hogy több időre is otthagynám-e, ha találok munkát, nem mondtak, mert már nem volt helyük... Így hát feladtam a munkakeresést.” (GR)

“Egyedülálló szülőként nem szeretnék szociális segélyből élni, de így megvan a pénz a bölcsődére. Azért dolgozik az ember, hogy kifizethesse a bölcsődét.” (IR)

“Önkéntes munkát végzek, mert itt megérik az igényeim és rugalmasak. A Munkaügyi Központ nem értett meg, és rákényszerített arra, hogy munkába álljak.” (E)

A szülők javaslatai...

“A munkanélküli szülők gyerekeinek ugyanúgy legyen joguk óvodába járni, mint a dolgozók gyerekeinek.” (GR)

“Családbarát munkahelyekre lenne szükség” (H)

“Lehetőségeket azoknak a szülőknek, akik az iskolakezdésig otthon szeretnék tartani a gyerekeiket” (E)

Amin a döntéshozóknak el kellene gondolkodniuk...

Vajon a foglalkoztatással kapcsolatos, illetve a munkát és a családi életet összeegyeztetni szándékozó irányelveink figyelembe veszik-e a családok szükségleteit?

- Vannak-e kimondottan a kisgyermekes anyák munkavállalását segítő irányelveink? (Rugalmas és családbarát munkahelyekre van szükség.) Mennyire hatékonyak ezek a megoldások?
- Vannak-e külön rendszabályaink arra, hogy lehetővé váljon minden szülő számára, hogy miközben munkát vállalnak, a gyermekeikre is jusson elég idejük (pl. munkahelyek száma, az elfogadás feltételei, anyanapok, a szolgáltatások nyitvatartási ideje stb.)

Honnan tudhatjuk, hogy a foglalkoztatással kapcsolatos, illetve a családi élet és a munka összeegyeztetésére irányuló célkitűzéseink megfelelőek-e?

- Milyen bizonyítékok állnak rendelkezésünkre arról a hatásról, melyet irányelveink tesznek elsősorban a társadalmi kirekesztettségben élő kisgyermekes szülőkre?
- Mi a biztosítékunk arra, hogy valóban ismerjük ezeknek a családoknak a véleményét?

Hogyan javítsunk a helyzeten?

1.....

2.....

3.....

ÚTMUTATÓ 1: Azok számára, akik a családokkal kapcsolatos irányelveket és programokat kidolgozzák

4. Gondolkodjunk el azon, hogyan élük meg a családok helyzetüket, és hogy melyek a számukra elérhető támogatások

A szülők így számoltak be érzéseikről...

“Nincsenek barátaim. A helybeliek idegenként kezelnek. Azt gondolják, hogy mi másképp gondolkodunk és mások a szokásaink.” (GR)

“A legnagyobb bajom, hogy nincs segítségem. Négyen voltunk testvérek és az anyukám már nem akar gyereket látni maga körül. Unokákat sem.” (H)

Ezen a négy falon kívül nehéz kapcsolatokat teremteni. A legtöbb időmet itt benn töltöm – mérföldekre van tőlünk a park.” (IR)

“Nagyon magányosnak éreztem magamat. Szörnyen depressziós, kétségbeesett és tehetetlen voltam.” (W)

A szülők javaslatai...

“Olyan szociális szolgáltatásokra lenne szükség, melyek meghallgatják az embert.... Amik nem csak azt mondják meg, hogy mit kellene vagy nem kellene tenni.” (GR)

“Örülnénk, ha találnánk egy olyan bölcsődét vagy találkozó helyet, ahová együtt mehetnénk a gyerekekkel, és kellenének olyan helyek is, ahol valaki felügyel a kicsikre, mialatt mi más anyákkal találkozunk és beszélgetünk.” (H)

“Olyan lehetőségekre lenne szükség, amik itt vannak a közelben, hogy a gyerekek a közösség részévé válhassanak, ahelyett, hogy elküldenénk őket messzire.” (E)

Amin a döntéshozóknak el kellene gondolniuk...

Kidolgoztunk-e irányelveket a rászoruló családok rövid- illetve hosszú távú szociális támogatására?

- Milyen szociális és lelki támogatást tudunk nyújtani? Kiterjednek-e ezek a megoldások minden rászoruló családra, és mennyire hatékonyak?
- Mennyi figyelmet szentelünk a preventív szolgáltatásoknak, elsősorban a pszichológiai/ mentális egészség megőrzése és a korai beavatkozás érdekében?

Honnan tudhatjuk, hogy a szociális támogatással kapcsolatos irányelveink megfelelőek-e a családok számára?

- Hogyan győződhetünk meg arról, hogy célkitűzéseink azokat a családokat is magukban foglalják, akik nehézkesnek tartják a kommunikációt a hivatalos szervek munkatársaival ?
- Rendelkezünk-e olyan statisztikai vagy más jellegű bizonyítékokkal, melyek segítségével választ adhatunk a fenti kérdésekre?

Hogyan javítsunk a helyzeten?

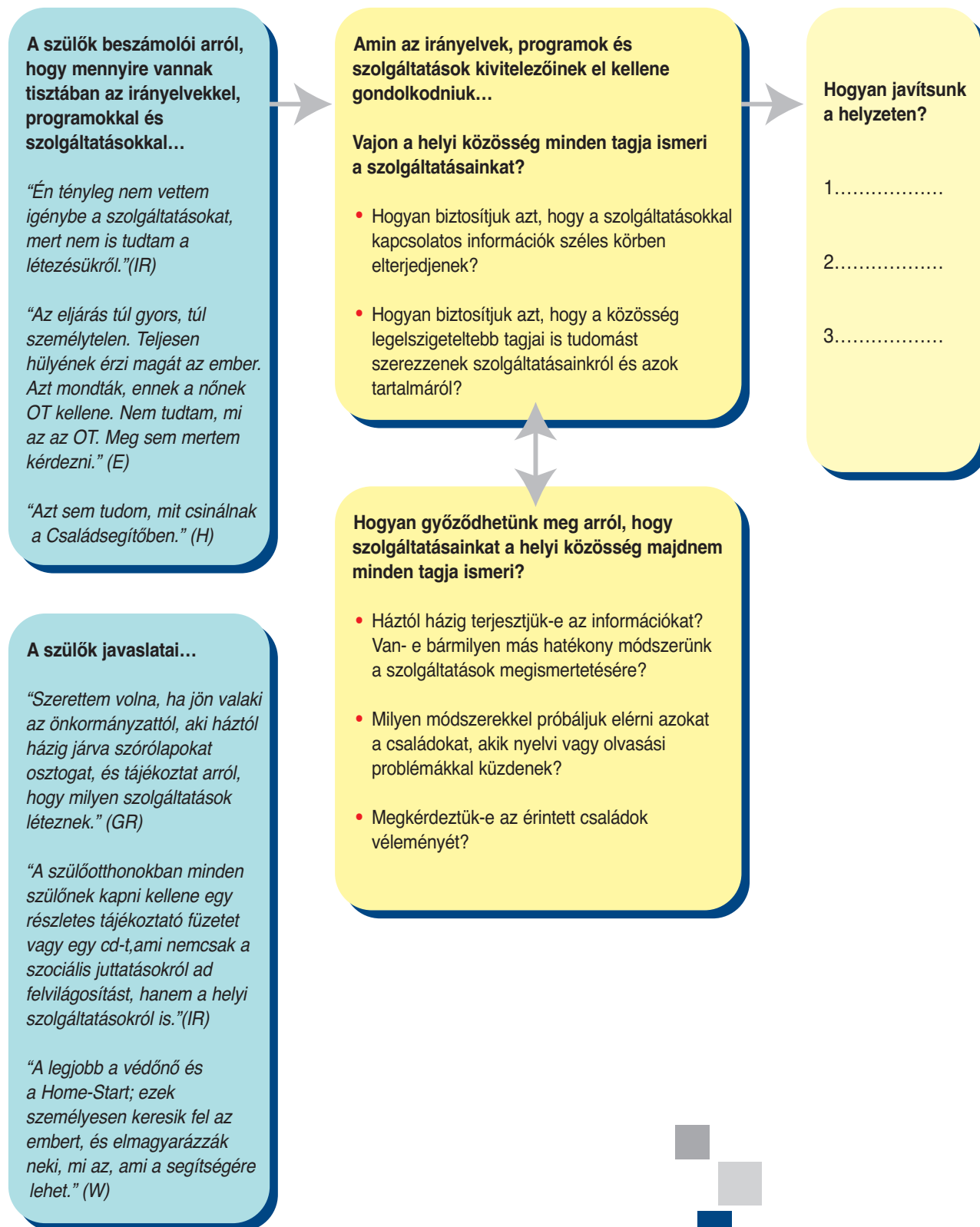
1.....

2.....

3.....

ÚTMUTATÓ 2: Azok számára, akik a családokat támogató irányelveket és programokat megvalósítják

5. Gondolkodjunk el azon, mennyire vannak tisztában a családok az irányelvekkel, a programokkal és a szolgáltatásokkal

ÚTMUTATÓ 2: Azok számára, akik a családokat támogató irányelveket és programokat megvalósítják

6. Gondolkodjunk el azon, hogy a szolgáltatások mennyire hozzáférhetőek a családok számára

A szülők beszámolója a szolgáltatások elérhetőségéről...

“A legközelebbi orvosi rendelő, ahol a gyerekek oltást kaphatnak, busszal kb. egy órányira van.” (GR)

“A lakossági tanácsadó központ a felső szinten van, nem lehet babakocsival megközelíteni, és a nyitvatartási idő sincs tekintettel az emberre.” (IR)

“Ha arra gondolok, hogy egyik buszról a másikra kell szállni ahhoz, hogy eljussak valahová- boltba, munkába, uszodába- elmegy a kedvem az egészségtől.” (W)

“Nagyon messze lakunk a város központjától, gyerekekkel nem is tudok elmenni odáig. Az út annyira rossz, hogy lehetetlen rajta babakocsival közlekedni, de ha mégis sikerül, nem tudom felrakni a buszra.” (H)

A szülők javaslatai...

“A bölcsődei, óvodai és a gyermekegészségügyi szolgáltatásoknak közel kellene lenniük a családok lakhelyéhez.” (GR)

“Tervezzenek olyan lakótelepeket, ahol a boltok, a bölcsőde és a szolgáltatások egy helyen vannak.” (IR)

Amin az irányelvek, programok és szolgáltatások kivitelezőinek el kellene gondolkodniuk...

Vajon a szolgáltatások földrajzilag közel helyezkednek-e el a rászoruló családokhoz?

Hogyan biztosítjuk, hogy a szolgáltatások helyszíne könnyen megközelíthető legyen, főként a kisgyermekes és a sérült családtagot gondozó családok számára?

Honnan tudhatjuk, hogy megfelelőek-e családtámogatási irányelveink?

- Hogyan biztosítjuk, hogy célkitűzéseink magukban foglalják azokat a családokat is, akik nehézkesnek tartják a kommunikációt a különböző hivatalok munkatársaival?
- Rendelkezünk-e olyan statisztikai vagy más jellegű bizonyítékokkal, melyek választ adhatnak a fenti kérdésekre?

Hogyan javítsunk a helyzeten?

1.....

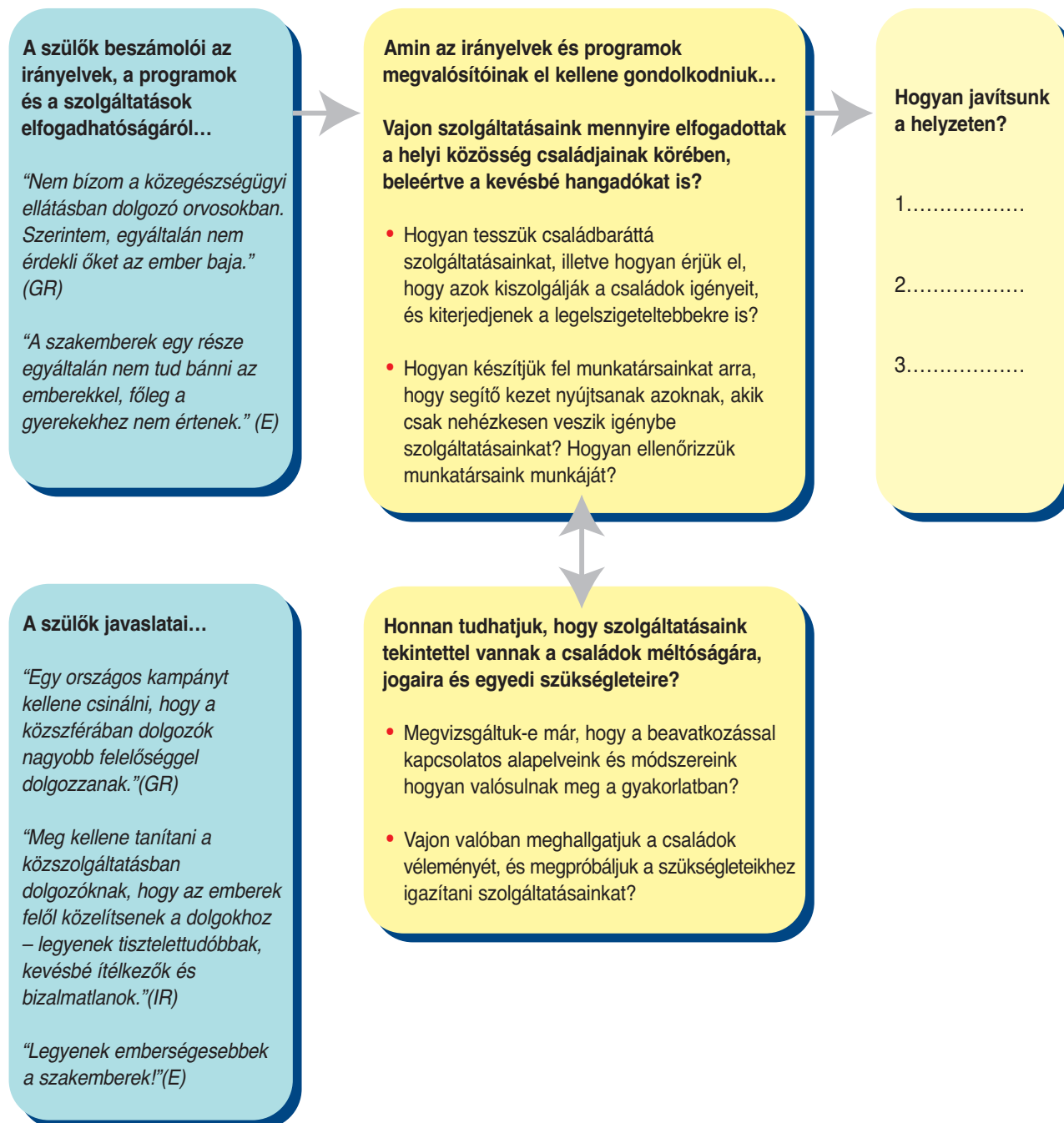
2.....

3.....

ÚTMUTATÓ 2: Azok számára, akik a családokat támogató irányelveket és programokat megvalósítják

7. Gondolkodjunk el azon, hogy az irányelvek, a programok és a szolgáltatások elfogadhatóak-e a családok számára

ÚTMUTATÓ 2: Azok számára, akik a családokat támogató irányelveket és programokat megvalósítják

8. Gondolkodjunk el azon, hogy a szolgáltatások milyen alapelvek mentén és milyen módszerekkel avatkoznak közbe

A szülők beszámolója a beavatkozás alapelveiről és módszereiről...

“Úgy éreztem magam, mint a koldus, aki alamizsnára vár.” (GR)

“Kezdetben minden héten be kell menni, aztán havonta a regisztráció végett, szerintem, ez nagyon megalázó.” (IR)

“A két kisebbiknek tavaly fizették a bölcsődét, de most már vége. Időkorlát van. Megmondhatták volna. Úgy érzem, cserbenhagytak.”(E)

“Nem érdemes odamenni és segínyt kérni, úgysem adnak semmit. Úgy ülnek rajta, mintha a saját pénzük lenne.”(H)

A szülők javaslatai...

“Ha rugalmasabb lenne a nyitvatartási idő, és nem kígyóznának sorok, az nagyban megkönnyítené a kismgyerekes anyák helyzetét.” (GR)

“Minden rászorulónak kellene kapnia segítséget, függetlenül attól, hogy hol lakik.” (W)

“Minden ember más, és a helyzetünk is különböző.”(H)

Amin az irányelvek és programok megvalósítóinak el kellene gondolkodniuk...

Vajon szolgáltatásaink olyan elveket és módszereket alkalmaznak, melyek tiszteletben tartják a családok méltóságát és jogait, s emellett kiszolgálják egyedi szükségleteiket?

- Hogyan biztosítjuk azt, hogy szolgáltatásaink tiszteletben tartsák a családok méltóságát és jogait?
- Hogyan biztosítjuk azt, hogy szolgáltatásaink figyelembe vegyék a családok egyedi szükségleteit?
- Mit is tettünk pontosan azért, hogy támogassuk és megvalósítsuk a beavatkozás fent említett alapelveit és módszereit? Tudjuk-e dokumentálni az alapelveket, vannak-e megfelelő gyakorlati útmutatóink stb.? Vajon felkészítjük-e és ellenőrizzük-e munkatársainkat kellő módon ezekkel a kérdésekkel kapcsolatban?

Honnan tudhatjuk, hogy léteznek-e megfelelő támogatást nyújtó intézkedések a családok számára?

- Hogyan biztosítsuk azt, hogy a konzultációs lehetőségek a “hivatalokkal” nehezen kommunikáló családokat is elérjék?
- Léteznek e tényleges adataink (statisztikai vagy egyéb) a fenti kérdések megválaszolására?

Hogyan javítsunk a helyzeten?

1.....

2.....

3.....

3-AS SZÁMÚ ÚTMUTATÓ: Azok számára, akik kidolgozzák, és azoknak is, akik megvalósítják az intézkedéseket és a programokat

9. Gondolkodjunk el a vezetési elveken és gyakorlaton

- Vajon az intézkedések olyan tényeken alapulnak, melyek a szolgáltatások kiterjedtségére, a sürgősség fokára és a családi szükségletek természetére vonatkoznak?
- Vajon az intézkedések valóban eljutnak-e azokhoz a családokhoz, melyeket elérni szándékozunk?
- Vannak-e az intézkedéseknek világosan megfogalmazott céljai és megvalósítási módszerei?
- Vajon az intézkedések valós eredményeken alapulnak-e? Számot adhatunk-e a változás legelső jeleiről, azaz a társadalmi befogadás felé való elmozdulásról a legelszigeteltebb családok esetében is? (még akkor is, ha ez nehezen mérhető)
- Van-e elegendő számú szakképzett és hozzáértő munkatársunk az intézkedések és programok kidolgozásához és megvalósításához? Megfelelő-e a felkészültségük, s főként mennyire jól tudják kezelni a társadalmi kirekesztettségben élő családokat? Folyamatosan ellenőrizzük-e tevékenységüket? Értik-e valóban az intézkedések és programok lényegét?
- Képesek-e az intézkedések és programok kidolgozói és megvalósítói önmaguk fejlesztésére, objektív önértékelésre, és eléggé nyitottak-e?
- Beszélhetünk-e igazi együttműködésről a civil és a kormányzati szervek, illetve a minisztériumok és a különböző hivatalok között? Valódi kapcsolatokat alakítunk-e ki a szülőkkel?
- Tudjuk-e biztosítani a forrásokat ahhoz, hogy az intézkedések és a programok az elképzeléseknek megfelelően valósuljanak meg?
- Megfelelően használjuk-e fel a forrásokat, azaz a lehető legkisebb költséggel a legjobb eredményeket érjük el?
- Vajon az irányelvet megvalósító rendszerek elég rugalmasak-e ahhoz, hogy kövessék a változásokat, illetve, hogy felhasználjuk őket az újabb célkitűzésekhez? Felelősek-e ezek a rendszerek a célkitűzések módosulásáért?
- Vajon az intézkedések és a programok a kezdetektől magukban foglalnak-e értékelési folyamatokat? Kiterjednek-e a célkitűzések azokra a kisebbségben levő csoportokra is, akik hajlamosak arra, hogy ne vegyék igénybe a szolgáltatásokat?
- Történt-e valamilyen intézkedés azért, hogy az irányelvek és a programok megfogalmazásában, megvalósításában és értékelésében maguk az érintettek is részt vehessenek?
- Valóban odafigyelünk-e a családok mondanivalójára, beleértve a legelszigeteltebbeket is? Valóban meghallgatjuk-e véleményüket és tanácsaikat?

CSALÁDOKTÓL TANULUNK

Negyedik rész

KONKLÚZIÓ ÉS AJÁNLÁSOK

4.1 Záró megjegyzések

4.1.1 A megelőzési stratégiák és a segítségnyújtás döntő fontossága

**A döntéshozók nagyon messzire távolodtak az emberektől.
(egy görög szülő)**

Egyre több bizonyíték szól amellett¹, hogy a korai beavatkozás sokkal gazdaságosabb, mint a problémákat helyrehozó programok. A felmérésben résztvevő családok többsége több szempontból volt hátrányos helyzetű és a rizikófaktorok halmozódása szegényes erőforrással, vagy gyenge védőmechanizmusokkal párosult. E tényezők hatással voltak a szülők kiegyensúlyozottságára, ami visszahatott a gyermekekre is. A gyerekeken is megmutatkoztak a stressz jelei, a depresszió és viselkedési problémákkal küzdöttek. Valamennyi országban² aggasztó volt, hogy a szülők jellemzően segítség nélkül maradtak, miután "a padlóra kerültek". Ezt a magatartást kivált Angliában és Wales-ben a függetlenség kultúrájának és a pszichológiai gátaknak – félelem attól, mások mit gondolnak - tudták be. Ez hangsúlyossá tette a korai megelőző stratégiák és segítségnyújtás szükségességét és azt, hogy a szülőknek támogatásra van szükségük annak felismeréséhez, hogy mindenki segítségre szorul olykor. Fontos, hogy a segítségnyújtás ne vegye ki az irányítást a szülő kezéből, hanem építsen az erősségeire.

4.1.2 A családokat segítő szolgáltatások kapcsolatot biztosítanak más segítő szervezetekhez

A társas kapcsolatok és a családtámogatás hiánya valamennyi országra jellemző volt³. A magány ténye rávilágított a családsegítő szolgálatok munkájának szükségességére. A szolgálatok lehet hogy nem tudják csökkenteni a rizikófaktorokat, de megszüldíthatják a védő tényezőket érzelmi és praktikus fizikai támogatással. Úgy tűnt, a bizalmon alapuló jó kapcsolatok, barátságok és bátorítás segítettek a szülőknek önbizalmukat megerősíteni és továbblépni. Írországban például néhány szülő az interjúk készítésekor alkalmazásban állt

1. Lásd "A szociális kirekesztődés kezelése kisgyermekes családok esetén" Home-Start International 2002.

2. Kisebb mértékben Magyarországon is így volt ez a megkérdezett, jobbra két szülőcsaládok esetén.

3. Kivéve a görög Pontian-ok között, ahol a rokonsági kapcsolat és a szolidaritás kitart, bár már hanyatlásnak indult a kutatók feljegyzései szerint.

vagy nappali tanulmányokat folytatott. A társadalomba való beilleszkedést minden esetben egy Home-Start önkéntes támogató magatartása indította el. A támogatás a folyamat korai szakaszaiban magába foglalta a biztatást, közbenjárást és az információ közvetítést a család és további szervezetek között. A szülői készségek és a szülők önbizalmának fejlesztése a családokat támogató szolgálatok létfontosságú feladatának bizonyultak. Sok civil szervezetnek van több éves ezirányú tapasztalata, amit a döntéshozóknak is szem előtt kellene tartania.

4.1.3 A társadalmi kirekesztődés leginkább a nőket érinti

A felmérésben résztvevő valamennyi országban megmutatkozott, hogy a szociális kirekesztődés főleg a nőket, és különösen az egyedülállót érinti. A gyermeküket egyedül nevelő anyák nehéz helyzetben voltak, mert az apák jóformán egyáltalán nem támogatták őket a gyermeknevelésben sem anyagilag, sem egyéb módon. A kétszülős családokban alig voltak otthon az apák, mert sokat kellett dolgozniuk, gyakran késő estig, hogy eltartsák a családot. De arra is volt példa, hogy a fogyatékkal élő gyermeket nevelő családokban az apa feladta munkáját, ha nem volt más, aki segített volna a gyermek körül, és az ezzel járó keresetkiesés indította el őket a kirekesztődés felé. A projekt rávilágított arra a tényre, hogy nincsen ismeretünk arról, hogy milyen terheket ró a szegénység és az elszigetelődés az apákra, kivált a gyermeknevelés terén.

4.1.4 Az intézmények feladata és felelőssége

A szülők szerint majd minden állami és önkéntes szolgálat elfogadható és alkalmas segítségnyújtásra. A projekt mind a négy országban feltárta a segítő szolgálatok létrejöttének és szerveződésének módját. Görögországban a szociális szolgálatok az állami szektorban általában három - helyi, kerületi és regionális - szinten szerveződnek. Valamennyi szintnek megvan a maga felelősségi köre. A tanulmányban szereplő családok a helyi hatóságok szolgálatainak segítségét vették igénybe. Vannak alapvetően megelőző és támogató helyi szolgálatok. A szociális szolgáltatások száma emelkedik, de a hangsúly a görög óvodák fejlesztésén van. Összehasonlításképp álljon itt az Egyesült Királyság példája, ahol a helyi önkormányzatok támogató és törvénybe foglalt feladatokat is ellátnak. A gyermekvédelem esetében ez a szerep gyakran erőszakos és tekintélyelvű, és ez az oka annak, hogy a szülők a szolgálatoktól való félelmükben vonakodnak elfogadni a segítségüket.

4.1.5 A bizalom a személyes kapcsolatok minőségén alapul

Általános tapasztalat, hogy a szolgáltatás elfogadása a szülő és a segítő munkatárs közti kapcsolat minőségén múlik. Ugyanakkor a szülők szerepe is fontos abban, hogy a számukra legmegfelelőbb szolgáltatást kiválasszák. Egyesek szerint (ATD Fourth World: 2004), ahol bizalom, empátia és tisztelet van, ahol a munkatársak hozzáállása elfogadó és inkább a pozitívumokra koncentrálnak, ott termékeny együttműködés alakul ki: a szülők belátják, hogy a felajánlott segítség szükséges és jótékony hatású. Ezek az általános jellemzők legyőzik a kulturális és pszichológiai gátakat, függetlenül a személyes adottságoktól, rossz tapasztalatoktól és néha még a mentális és fizikai betegségektől is.

4.1.6 Magabiztosság és pozitív önértékelés: a beilleszkedés előfutárai

Azt mondhatnánk, hogy minden család a szolgálatok elfogadásának vagy elutasításának határán van és innen bármely irányba elmozdulhatnak a felkínált szolgáltatásoktól és

intézkedésektől függően. Ha a napközi gyerekvigyzás, a képzések, a munka vagy éppen az egészségügyi ellátás megfelelően reagál a szükségletekre, akkor a felajánlott segítség könnyebben elfogadhatóvá válik, és ha nincsenek további akadályok – pl. rossz közlekedés – akkor a szolgáltatások igénybevétele megnő. Az elutasításhoz közelebb állók számára a napközi gyerekelügyelet, a képzések és a munkalehetőségek felajánlása sem segít. Fel kell deríteni az ellenérzésük okát, mielőtt további információt, álláslehetőséget és orvosi segítséget kínálnának. A korlátozott időre szóló támogatás inkább bizalmatlanságot kelt, mintsem erőt ad az újrakezdéshez. A depressziós, nyüzög, elszigetelt szülők inkább egy szimpla, hosszantartó segítő kapcsolatot fogadnak el, mint egy szakember tanácsát, beavatkozását, vagy csoportfoglalkozásra szóló meghívását⁴. Ez nem azt jelenti, hogy a későbbiekben nem fognak a segélyszolgálatok látókörébe kerülni, csupán az informális munka fontosságát emeljük ki, mely gyakran nagy kihívásokat rejt és nem is hoz azonnali sikert. Az apró változások is időbe telnek és türelmet követelnek, és még észrevenni sem könnyű őket. A mélyponton lévő szülőknél ez az első lépés a magabiztosság és az önfogadás visszaszerzéséhez, melyek nélkül a társadalmi beilleszkedés nem lehetséges.

4.1.7 A különböző helyzetű családok eltérő igényei

A négy országban a kép messze nem volt egységes. Ahogy azt már megjegyeztük, a görög visszatelepült családoknál a rokonok gyakrabban segítik egymást. Más hátrányos helyzetű családoktól eltérően jól láthatóak és támogatásban is részesülnek, valamint saját szervezeteik is segítik őket. Könnyen fogadták el a szolgálatok és közvetítő szervek segítségét is.

A magyar családok az angol, wales-i és ír családokhoz képest más besorolásba esnének. A résztvevő nagycsaládos szülők segítséget kaptak partnerüktől és közvetlen családtagjaiktól. A többi családtól eltérően, a magyarokra nem volt jellemző az alacsony kereset, a szegényes lakhatási körülmények, a bizonytalan munkahely, sőt a közszolgáltatásokat is igénybe vették. Valamennyien ideiglenes nehézségekkel küzdöttek, például fizikai vagy mentális betegségekkel, rövidtávú keresetkieséssel, veszélyeztetett terhességgel és adódtak problémáik a kisgyermek nevelésével is. Ezekben a családokban a közös a társas kapcsolatok hiánya volt. Nem tartottak kapcsolatot sem a tágabb családdal, sem barátokkal, sem a közösséggel. Néhány anya ezért érezte magát bizonytalanak, alacsony volt az önbizalma és önbecsülése. Az egyedülálló ír, angol és wales-i szülők között az elszigeteltség érzése sokkal erőteljesebb volt, valamint az alacsony jövedelem, illetve az anyagi és egyéb források hiánya megakadályozta őket abban, hogy a társadalmi kirekesztődéshez vezető útról visszaforduljanak. Mindez azt eredményezte, hogy egyre elutasítóbbá váltak.

A megkérdezett szülők kiemelték továbbá az adó és járulékrendeletek előre nem látható hiányosságait és következményeit, amelyek – az országonként eltérő típusú és nagyságú anyagi támogatásokkal együtt – növelhetik a kirekesztődés esélyeit. Ezt jól illusztrálja a magyar és az ír nemzeti jelentés is. A szülők különböző elvárásai is befolyásolják a segítségnyújtás elfogadását. A görög kutatók szerint az, hogy az anyák nem panaszkodnak az alacsony segélyekre, az alacsony elvárásokból ered - kevéssel is beérték. Nagyon megbecsültek - ha nem túlbecsültek - minden olyan bevétel amit a minimális jövedelemük mellé befolyt. Mintha az állami támogatásból származó részesedést nem érezték volna járandóságnak. Ez az attitűd nem volt jellemző sem Angliában, sem Wales-ben.

4. Everitt, S (még kiadás előtt álló) Tanulmány a Home-Start által segített elszigetelt és magányos családokról

4.1.8 Az intézkedések és kivitelezéseik rugalmassá tétele alapvető fontosságú a munka és a családi élet összeegyeztetésében

Elmondható, hogy a projektben résztvevő egyik szülő sem akart segélyen élni. A fő feszültségforrást a munka és a családi élet összehangolása jelentette. Egyes szülők meg voltak győződve arról, hogy a kicsi gyermeknek otthon van a legjobb helye, ugyanakkor pénzt is kellett keresni. Olyan is előfordult, hogy a szülő nagyon szeretett volna dolgozni, de nem volt elérhető munkalehetőség és/vagy napközi gyermekfelügyelet. Volt példa arra is, hogy a munka kibírhatatlan feszültséget okozott a családi életben. Ez különösen a fogyatékkal élők családjára volt jellemző. Olyan problémák kerültek a felszínre amelyek a döntéshozókat és a munkaadókat egyaránt érintik: a legális munkavállalást vonzóvá, a sokak által igényelt alternatív munkalehetőségeket pedig elérhetővé kell tenni a szülők számára.

4.1.9 A célcsoportok behatárolása kapcsán felmerülő kérdések

A projekt rávilágított bizonyos problémákra, az intézkedések univerzális kontra diszkrecionális voltával kapcsolatban. Az alacsony hitelképesség számos családot jutatott a kirekesztettség állapotába, és tette véget nem érő küszködéssé életüket. A hátrányos régiókat célzó programok, mint a Sure Start helyi programok az Egyesült Királyságban azzal a következménnyel jártak, hogy olyan hátrányos helyzetű családok, akik a programon kívül eső területeken éltek, szolgáltatások és támogatás nélkül maradtak. Bizonyos csoportok hovatarozás szerinti kiválasztása magában hordozza annak veszélyét, hogy hasonló problémákkal küzdő, de más csoporthoz tartozók a kedvezményekből kimaradnak. Ez a csoportok közötti feszültséghez vezethet.

Másrészt, a felmérésekből az is nyilvánvalóvá vált, hogy a szociálisan kirekesztődött egyének, csoportok és területek különös figyelmet igényelnek annak érdekében, hogy ne szakadjanak el teljesen a társadalomtól. Kiderült továbbá, hogy az általános intézkedéscsomagok sem igen esnek egybe a szükségleteikkel és így nem is segítik beilleszkedésüket.

Úgy látjuk, hogy azok, akikre az intézkedések vonatkoznak sok mindent elmondhatnának nekünk arról, hogy mi az ami ténylegesen hasznukra válik. Talán az "univerzalizmus" és a "diszkrecionalizmus" nem két egymásnak ellentmondó és egymást kizáró megközelítés. Bármilyen legyen a választás, az a fontos, hogy ésszerű legyen és a rászorulóknak hasznára váljon.

4.2 Zárszó

Általánosságban ez a projekt megmutatja, hogy még mindig jelentős hézagok vannak az elképzelés és a valóság között, ha a legveszélyeztetettebb kisgyermekes családokat vizsgáljuk. Nyilvánvaló, hogy Európa szerte számos veszélyeztetett család eshet ki a támogatórendszerből, hacsak a döntéshozók nem figyelnek igényeikre és nem ismerik fel a szolgáltatások fogyatékosait, és nem a szegénységgel együtt kezelik. Ezek persze országonként, régióként, kerületenként és körzeteként változnak, de magukba foglalják a közlekedés, a lakhatás, az egészségügy, a jog és a jövedelemtámogatás rendszereit. Ebben az összefüggésben a Módszertani Útmutató a "Társadalmi kirekesztődéssel küzdő kisgyermekes családokra vonatkozó célkitűzések és azok megvalósítása" (a jelentés 1. rész) teljes egészében gyakorlati eszközökön alapul, és az angol, wales-i, görög, magyar és ír családokkal való párbeszéd alapján készült. A szülők remélik, hogy a javaslatok közelebb hozzák egymáshoz a döntéshozókat, végrehajtókat valamint a segítő szolgálatok munkatársait, és megfelelő intézkedésekhez vezetnek.

...És ha az európai családok mindössze 1 százalékának vannak hasonló problémái, akkor milliók járhatnak ugyanabban a cipőben. Milliók, akiknek személyes igényeire senki sem kíváncsi. Talán magukban, egyenként szenvednek, mert nincs közös hangjuk. Egy magányos hang nehezen hallatszik. Vagy talán van más probléma is...

(részlet a projekt beszámolóhoz csatolt "Valóban odafigyelnek?" című DVD mellékletből © Home-Start International 2005)

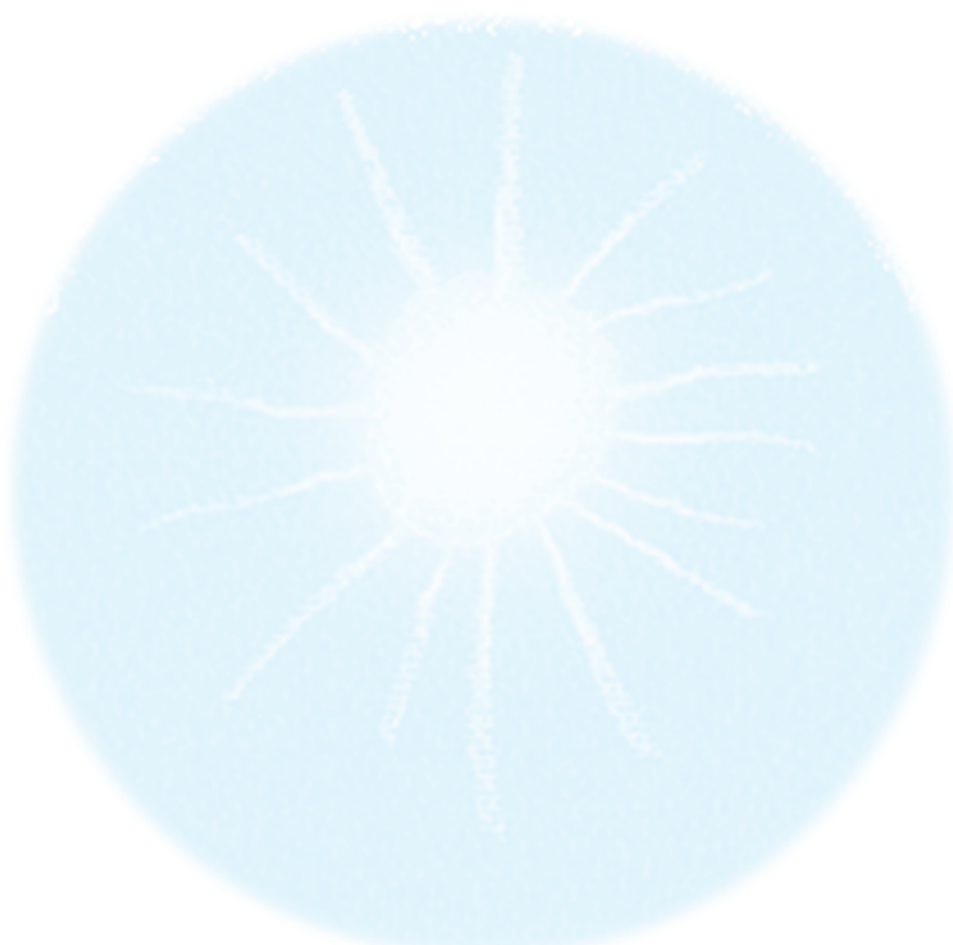

4.3 Javaslato

A javaslatok a döntéshozóknak, a programok kidolgozói és a szolgáltatások munkatársai számára készültek, akik a szegénység és a társadalmi kirekesztődés elleni küzdelmet fontosnak tartják.

A "főbb üzenetek" – mellett található azok a "tanulságok", amelyek mind az öt országban, a közös munka során előkerültek - ezek értékét tehát nem szabad alábecsülni.

A szegénység és a társadalmi kirekesztődés elleni küzdelem nem a szociálpolitika kizárólagos problémája, számos más területet is érint. Nincs az a társadalmi kirekesztődéssel kapcsolatos célkitűzés, ami figyelmen kívül hagyhatná az egyéb külső tényezőket (például a környezetszennyezés, a strukturális munkanélküliség, a növekvő árak, stb.) melyek mind érintik a családok életét és döntéseit. Arra biztatunk minden döntéshozót és a programok kidolgozóit, hogy fogjanak össze a kormányzati és más szervezetekkel, és mindenekelőtt, hallgassák meg a családokat.

Javaslatok - Megelőzés

A megelőzés jobb, mint a kezelés – és hosszabb távon olcsóbb is

FŐBB ÜZENETEK

- **A generációk közti átörökítés megtörése** - Országos szinten szükséges a kisgyermekes családokat támogató intézkedésekbe befektetni
- **Megelőzés, megelőzés, megelőzés** - A helyi, regionális és országos szinten a közpénzek elosztóinak megfelelő pénzügyi alapot kell biztosítaniuk a megelőzésre csakúgy, mint a krízisintervencióra
- **Rugalmasság** - Biztosítani kell az intézkedések rugalmasságát és erősségét, hogy egyedi problémákra alkalmazhatóak legyenek
- **Munka ÉS családi élet** - A munkaerőfejlesztésért felelős szakembereknek a segítségnyújtást és a családokkal való kapcsolatépítést tréningjeik és megközelítésük részévé kellene tenniük
- **A karitatív és a civil szervezetek már kiválóan végzik a prevenciót** - A családok támogatásával foglalkozó civil szervezetek szakértelmét, kreativitását és tapasztalatait érdemes felhasználni

TANULSÁG

- **Megelőzés**
A prevenció szükségessége minden célkitűzésben megjelenik, de a rendelkezésre álló pénzügyi összeg csak "tűzoltásra" elég
- **Szégyenérzet**
A szolgáltatásokat vonakodva használók között legtöbben csupán büszke, független emberek. Más részük – korábbi tapasztalatai miatt - félénk és nincs önbizalma. Igény van rá, hogy megváltozzon a hozzáállás és a segítségkérés ne legyen szégyellnivaló.

Javaslatok - Kivitelezés

Nem az számít mit csinálsz,
hanem hogy miként csinálod

FŐBB ÜZENETEK

- **A szolgáltatás minősége**
a hatékonyság kulcsa
- **Minden szolgáltatásnak elfogadónak kéne lennie**
- **Információátadás** családbarát emberek, családbarát anyagok által (pl. szórólapok, DVD, CD) telefonon is
- **Valamennyi szolgáltatás** elérhető legyen a családoknak megfelelő időpontokban. Tömegközlekedéssel megközelíthető legyen és biztosított az akadálymentes bejutás
- **A One-Stop Szolgálatokat** nagyra értékelték a kisgyermekes családok, de **szatelit szolgálatok és/vagy járatok biztosítása**, valamint **a család bevonása** szükséges a leghátrányosabb helyzetű és vonakodó családok eléréséhez
- A belső monitorozáshoz és a szolgáltatás értékeléséhez **ütőképes csapat szükséges**
- **Fontosak a csapatmunka körülményei** (ésszerű terhelés, felkészítés, felügyelet és támogatás)

TANULSÁGOK

- A hátrányos helyzetű családok számára a **bizalommal teli kapcsolat** a legfontosabb, valamint az intézkedések és programok hatékonysága , hatásossága
- **Ha gyenge a szolgáltatás**, nem lehet értékelni az intézkedések valódi hasznát

Javaslatok - Igazságosság

A méltányosság és igazságosság mindenkinek jár – a kisebbségeknek is

FŐBB ÜZENETEK

- **Elég rugalmasságot kell biztosítani** a kisebbségek szükségleteinek felöléséhez
- **Fel kell ismerni azokat az anomáliákat,** amik szegénységbe juttatnak családokat (például az irreális jövedelemptóló támogatások) és cselekedni kell a megszüntetésük érdekében (ref. Nemzeti Jelentések)
- **Elismerni az intézkedésekben az univerzalitással-diszkrecionalitással kapcsolatban felmerülő dilemmákat** és alakítani rajtuk, ahol csak lehetséges

TANULSÁGOK

- **Megbecsülés!** A szülők észreveszik és megbecsülik a jó intézkedéseket és programokat, ha találunk ilyeneket
- **Terület és/vagy csoport szerinti célzottság** gyakran nem megfelelő és igazságtalan főleg a programokból éppenhogykívülmaradók számára
- **Apró igazítások,** melyek a szülők javaslataira épülnek, érzékelhető változást hozhatnak sok hátrányos helyzetű család életében

Javaslatok – Építsünk a sikerekre

Vegyük észre a sikert és építsünk rá

FŐBB ÜZENETEK

- **A családtámogatással foglalkozó karitatív és civil szolgálatokat pénzzel kell ellátni;** ezeket a szolgálatokat a családok nagyra értékelik. Fontos elismerni a kisgyermekes családok körében végzett önkéntesmunka értékét
- **Napközi gyermekellátás** – A magas színvonalú, anyagilag és fizikailag elérhető napközi valóban jelentős segítséget jelent, de csak ha a folyamatos hozzáférés biztosított
- **A részmunkaidős állás** az, amit sok szülő vállalni tud. Bátorítani kell a munkaidő-megosztást és más módokat a részmunkaidős állások megteremtéséhez (pl. rugalmas munkaórák)
- A munkaadók **ösztönzése**, hogy a kisgyermekes szülőkhöz való hozzáállásuk megváltozzon
- **Valódi választási lehetőséget kell kínálni** az anyáknak. Dönthessék el, otthon maradnak, míg kicsik a gyerekek, vagy dolgoznak (teljes v. részmunkaidőben) és értékeljük az otthonmaradó és gyermeküket nevelő szülőket.
- **Vegyük észre és támogassuk** a szülők kis, pozitív irányú lépéseit, melyekkel a társadalmi kirekesztődés állapotból igyekeznek kilábalni

TANULSÁGOK

- **A felmérésben szereplő, sok, dolgozni vágyó szülőt** részmunkaidős álláslehetőségek, a tömegközlekedés és a hozzáférhető napközi gyermekellátás hiánya illetve a munkaadók hozzáállása tartott távol a munkaerőpiactól.
- **Ha választhatnak, az emberek munkát akarnak**, nem segélyeket; ezért fontos őket arra ösztönözni, hogy javítsanak helyzetükön
- **A szülő számára a gyermek az első**

A Kutatásról

A kutatás során a Home-Start International koordinálta a partneri munkát a Home-Start UK (Egyesült Királyság), a Home-Start National Office Ireland (a Home-Start Ír Nemzeti Hivatala), a Home-Start Hungary (Magyarország) és a Hellenic Council for Social Care (a Szociális Gondoskodás Görög Tanácsa, ma Institute of Social Protection and Soliradurity in Greece, azaz a Társadalmi Védelem és Szolidaritás Görög Intézete) között az Európai Bizottság Munkaügyi és Szociális ügyekkel foglalkozó Főigazgatóságának a *Szociális Védelemről és Befogadásról* szóló együttműködési programja során. A kutatást az Európai Bizottság finanszírozta.

A Home-Start International egy önkéntes civil szervezet, melynek célja az iskoláskorúnál fiatalabb gyermekeket nevelő veszélyeztetett családok támogatása a kormányzati és civil szervek közti információcsere révén. A Home-Start International ma 21 országban 543 testvérszervezet működését irányítja. A Home-Start önkéntesei a családokat minden esetben az otthonukban keresik fel. Kapcsolatteremtésben, új készségek elsajátításában illetve alkalmanként támogatások megszerzésében nyújtanak segítséget. Minden családot egyedi szükségleteik szerint támogatnak. Segítenek még szülés utáni depresszióban szenvedő anyákon, könnyítenek az egyedülálló szülők terhein, új kapcsolatok kialakítására bátorítják a más etnikai hovatartozású családokat; esetleg pár óra pihenőt biztosítanak a fizikailag vagy mentálisan sérült gyermekek szüleinek. Gyakran nyújtanak alkalmi segítséget, esetleg a családokat igény szerint a jelenlétükkel támogatják hivatalos megbeszéléseken, találkozókön. Az önkéntesek, hasonlóan a látogatott családokhoz, egészen különböző kulturájú, neveltetésű és anyagi háttérrel rendelkező helyekről származnak.

A Home-Start International 2002-ben az Európai Bizottság támogatásával egy sikeres, több nemzetet érintő kutatást végzett a *Társadalmi Kirekesztődés Leküzdése a Kisgyermekes Családokban* címmel, melyben 4 ország szervezetei vettek részt 2000 decembere és 2002 júniusa között. Ez a kutatás rávilágított a társadalmi kirekesztődéssel kapcsolatos ismeretek hiányosságaira, főként a társadalmi és a szubjektív dimenziók⁶ fontosságára, illetve arra, hogy szükség volna a szülők alaposabb és szélesebb körű meghallgatására. A tanulmány azt is hangsúlyozta, hogy fontos lenne megkérdezni a családok véleményét az őket támogatni szándékozó irányelvekről és gyakorlati megvalósulásukról. A jelenlegi kutatás a következő családtípusokat helyezte a figyelem középpontjába: nagycsaládok; gyermeküket egyedül nevelő szülők; családok, melyek sérült családtagot gondoznak; illetve emigráns vagy etnikai kisebbséghez tartozó családok. E családtípusok szempontjából vizsgáltuk meg az olyan kérdéseket, mint például – a figyelmünk középpontjában álló -a munka és családi élet összeegyeztetését.

A Home-Start International finanszírozta az Európai Bizottság 2002-06-os csereprogramjának keretében (Közösségi Cselekvési Terv a Társadalmi Befogadásról) egy második tanulmány elkészítését. Ez a társadalmi kirekesztődéssel kapcsolatos ismeretbeli hiányokat célozta meg. A partnerek egyetértettek abban, hogy a Társadalmi Befogadásról szóló Nemzeti Cselekvési Tervek (NAPs/incl) kell, hogy biztosítsák a kutatás keretfeltételeit. A tanulmányt előkészítő tevékenységek közt szerepelt egyfelől azoknak az irányelveknek az áttekintése, melyek a kisgyermekes családok társadalmi kirekesztődésének megelőzését célozzák, másfelől a döntéshozók szándékainak és módszereinek dokumentálása. Összességében, a kutatás a következő célokat igyekszik megvalósítani:

- Nemzeti és nemzetközi szinten a családok befogadását segítő prioritások és szükségletek dokumentálása.
- Módszertani útmutató készítése, mely segít az irányelvek kidolgozásában és megvalósításában, ezáltal támogatja a társadalmi befogadás folyamatát.
- Segédanyagokkal segíteni az információáramlást (DVD és szóróanyag a családok számára).
- Azoknak a kezdeményezéseknek az európai szintű támogatása, melyek hozzájárulnak a kisgyermekes családok társadalmi befogadásának előmozdításához.

6. A jel a továbbiakban a 2-es számú mellékletre utal, lásd *Szómagyarázat*.

Felhasznált irodalom

- Adelman, L., Middleton, S., Ashworth, K. (2003) *Britain's Poorest Children: Severe and persistent poverty and social exclusion*, London: Save the Children.
- Albert F. - Dávid B. - Nemeth R - Társas támogatás, társadalmi kohézió (Social Support, Social Cohesion) report on the Hungarian National Health Interview Survey 2003, in print
- ATD Fourth World, (2004) *Valuing Children Valuing Parents, focus on family in the fight against child poverty in Europe*, Val D'Oise, France: International Movement ATD Fourth World.
- Burchardt, T., LeGrand, J. and Piachaud, D. (1999) Social Exclusion in Britain 1991-1995, *Social Policy and Administration*, Vol. 33, No.3, September.
- Centre for Social and Educational Research, (forthcoming) *In Search of Quality*, Dublin: Centre for Social and Educational Research.
- Central Statistics Office, (2005) *Measuring Ireland's Progress, 2004*, Dublin: Central Statistics Office.
- Central Statistics Office, (2002) *Census 2002*, Dublin: Central Statistics Office.
- Department of Health and Children (2000) *The National Children's Strategy: Our Children - Their Lives*. Dublin: The Stationary Office.
- Department of Social, Community and Family Affairs, (2000) *Review of the One-Parent Family Payment*, Dublin: The Stationary Office.
- Department of Social and Family Affairs (2003) *National Action Plans against Poverty and Social Exclusion 2003-2005 Ireland*, Dublin: Office for Social Inclusion.
- Department of Social and Family Affairs (2005) *National Action Plan against Poverty and Social Exclusion 2003-2005: Implementation and Update Report*, Dublin: Office for Social Inclusion.
- Ferge, Zs. (1994) *Social Policies and Society*, Selected Studies, ELTE, Department of Social Policies.
- Government of Ireland (1999) *The National Childcare Strategy*, Report of the Partnership 2000, Expert Working Group on Childcare, Dublin: The Stationary Office.
- Hermanns, J. (1998) Family risks and family support: an analysis of concepts, in J. Hermanns and H.R. Leu (Eds). *Family risks and family support* (pp. 9-37) Delft, Netherlands: Ebaron.
- Home-Start International, (2002) *Tackling Social Exclusion in Young Children: Final report to the European Commission*, London: Home-Start International.
- Howard, Marc Morjé (2003): *The weakness of Civil Society in Post-Communist Europe* Cambridge University Press
- Office for Social Inclusion, (2005) *National Action Plan against Poverty and Social Exclusion 2003-2005: Implementation and Update Report*, Dublin: Department of Social and Family Affairs.
- One Family, (2005) Policy Position Paper Number Two: *Recognising the realities of the diversity of family life in Ireland*, Dublin: One Family.
- Tsakiris, K. (1996) Repatriated Pontians from the ex Soviet Union, in *Dimensions of Social Exclusion in Greece. Main issues and definition of political priorities. Report for the European Social Fund*, National Centre of Social Research, Athens, Volume A (in Greek).

Köszönetnyilvánítás

Kutatásunk legfontosabb résztvevői maguk a családok voltak, akik nélkül ez a jelentés sem készülhetett volna el. Köszönet illeti tehát őket, hiszen bepillantást engedtek az életükbe azáltal, hogy kutatóinkkal megosztották élményeiket és tapasztalataikat. Köszönet illeti továbbá a fókuszcsoportban részt vett családokat is, akik őszinte véleményükkel és tapasztalataikkal szintén hozzájárultak a kutatás eredményességéhez

A **Home-Start International** elsősorban a nemzetközi projekt team-nek szeretne köszönetet mondani az örömteli együttműködésért. Köszönet illeti továbbá a kutatás során nyújtott szakmai tanácsokért és nagylelkű támogatásért az alább felsoroltakat: Judith Harwin, Igazgató-Professzor, Interdiszciplináris Gyermekutatói Központ, Egészségtudományi és Szociális Gondozási Kar, Brunel Egyetem, Tanya Baron, Megbízott Igazgató, Home-Start International, Matt Davies az ATD 4th World képviselőjében, John és Wendy Dickinson, Catherine Libert és Marie-Anne Paraskevas a DG Emploi részéről, valamint Mavis Walkden és Annick Belliand. Köszönet illeti még mindazokat a barátokat, érdeklődőket és tanácsadókat, akik megbeszéléseinken, találkozóinkon az elmúlt két év során részt vettek.

A **Görög országjelentés** nem jött volna létre az alább felsoroltak segítségével nélkül, akik a projekt idején a következő pozíciókat töltötték be:

Helen Agathonos, Családi Kapcsolatok Intézetének volt igazgatója, az "Europe de l' Enfance" kormányközi csoport állandó tagja,

Panagiotis Altanis, a Társadalmi Összefogásért Felelős Miniszter Tanácsadója, Egészségügyi és Szociális Minisztérium

Aggeliki Christoulaki, Pszichológus, "Efxini Poli", Ano Liosi

Stella Eukarpidou, Szociális munkás, Taurus Városának Szociális Intézményei

Timotheos Atya, Görög Egyházi Zsinat

Maria Fragiadaki, Nő-ügyi referens, Görög Munkavállalók Általános Szervezete

Maria Kalouli, Elemzési és Dokumentációs Osztály, Munkaügyi és Szociális Védelmi Minisztérium (a NAPs/Incl irodájának koordinálása)

Manos Matsaganis, Adjunktus, Közgazdaságtani Tanszék, Kréti Egyetem

Gioula Matsiota, Munkaügyi és Szociális Védelmi Minisztérium (a NAPs/Incl irodájának koordinálása)

Chrysa Manara, a Szociálpolitikai Bizottság tagja, Önkormányzatok Központi Szövetsége

Loukia Moussourou, Professzor, Szociálpolitikai és Szociális Antropológiai Tanszék, Panteion Egyetem

Nora Papadopoulou, Szervező, Home-Start Kalamarias

Christos Papatheothorou, Adjunktus, Társadalomigazgatási Tanszék, Thrace Egyetem

Vivi Papatheothorou, a Görög Szegénységellenes Hálózat tagja

Georgia Patsioti, Szociális Védelmi Igazgató, Munkaügyi és Szociális Védelmi Minisztérium (a NAPs/Incl irodájának koordinálása)

Haris Symeonidou, Kutató, Nemzeti Társadalomkutató Központ

Platon Tinios, Tanácsadó (különleges szerepet vállalt a 2001-es és 2003-as Nemzeti Cselekvési Tervekben), Miniszterelnöki Hivatal

Dimitris Vezirakis , Elnök, Görög Szociális Munkások szövetsége

Vassiliki Zaronika, Családvédelmi Igazgató, Egészségügyi és Szociális Szolidaritási Minisztérium

Az Ír országjelentés nem jött volna létre az alább felsoroltak segítségével:

Dr. Pat Dolan, Politológiai és Szociológiai Tanszék, Ír Nemzeti Egyetem, Galway

Dr. Kieran McKeown, Szociális és Szociológiai Szakértői Tanácsadó

Heber McMahon, Vezető Asszisztens, Családügyi Osztály, Szociális és Családügyi Minisztérium

Eoin O'Seaghdha, Vezető Asszisztens, Társadalmi Befogadás Hivatala, Szociális és Családügyi Minisztérium

Eamonn Moran, Vezető, Társadalmi Befogadás Hivatala, Szociális és Családügyi Minisztérium

Margaret Rogers, Középsúlyos Regionális Igazgató, Barnardos

Noelle Spring, Fejlesztő Munkatárs, Katharine Howard Alapítvány

Mary Troy, Női Egészségügyi Fejlesztő Munkatárs, az Északi Térség Egészségügyi Bizottsága

Heino Schonfeld, Igazgató, Kisgyermek-gondozási és Nevelési Központ

Frances Spillane, Igazgató, Nemzeti Gyermekügyi Hivatal

Dr. John Sweeney, Politikai Elemző, Nemzetgazdasági és Szociális Tanács Titkársága

Dr. Sarah Craig, Politikai Elemző, Nemzetgazdasági és Szociális Fórum

Jill Mathews, Politikai Elemző, Nemzetgazdasági és Szociális Fórum

Anne Bowen, Szociálpolitikai és Kommunikációs Munkatárs, One Family (Egy Család)

Joan Ashbrook, Szervező, Home-Start, Blanchardstown

Cathy Kelly, Ügyviteli Asszisztens Home-Start, Blanchardstown

Dolores Wrafter, Szervező, Home-Start, Tullamore

Attracta Coleman, Ügyviteli Asszisztens Home-Start, Tullamore

Pauline Kiernan, Szervező, Home-Start, Lucan

Anna Lynch, Igazgató, Home-Start Nemzeti Iroda

Lesley Mullen, Ügyviteli Asszisztens Home-Start Nemzeti Iroda

Brendan Walker, Asszisztens, Családügyi Osztály, Szociális és Családügyi Minisztérium

Anglia és Wales beszámolói nem készülhettek volna el a következő személyek támogatása nélkül:

John Abraham, a Gyermek- és Családügyi Programok Vezetője, Gyermek- és Családügyi Igazgatóság, a Walesi Gyermekszegénység-ellenes Csoport vezetője

Claire Beaumont, Főszervező, Home-Start Wakefield

Anne Bell, Szervező, Home-Start Sheffield

Chris Burston, Elnök, Nemzeti Cselekvési Tervek a Társadalmi Befogadásra, Egyesült Királyság, Munka- és Nyugdíjügyi Minisztérium

Peter Clark, Wales-i Gyermekügyi Biztos

Steve Clode, NAPs/Incl, Egyesült Királyság, Családszegénységi és Pénzügyi Kirekesztődési Osztály, Munka- és Nyugdíjügyi Minisztérium

Carol Daniel, a Korai Évek (Early Years) vezetője, a Biztos Kezdet és a Genesis Program Vezetője, Rhondda-Cynon-Taff

Mike Denman, a Denbighshire-i Gyermek- és Ifjúsági rendszer Koordinátora, Politikátámogatási Osztály (Policy Support Division)

Naomi Eisenstadt, Igazgató, Biztos Kezdet, Oktatási és Szakképzési Minisztérium

John Evans, RCT
Elizabeth Green, Biztos Kezdet
Susan Galsworthy, Nőügyi Tanácsadó a Genezis Projektben, RCT
Judith Harwin, Igazgató- Professzor, Interdiszciplináris Gyermekkutatói Központ, Egészségtudományi és Szociális Gondozási Kar, Brunel Egyetem
Rob Hutchinson, Portsmouth városának Szociális Szolgáltatási Igazgatója
Meirwen Jones, Igazgató, Home-Start Cynon Taff
Ingrid Kalischer, a Biztos Kezdet Programigazgatója, Wakefield West
Dr. Penelope Leach, Független Kutató és Szerző – Szülők és Gyermek
Mary Macleod, Főigazgató, Nemzeti Családügyi és Szülői Tanácsadó Intézet
Dr. Ganka Mueller, Kutatási vezető, Oktatási és Szakképzési Minisztérium, Elemzői Részleg Gyermek- és Családügyi Osztály
Hilary Owen, Igazgató, Home-Start Cwm Rhymni
Helen Pemberton, Paces, Sheffield
Wendy Rose, az Egészségügyi és Társadalomjóléti Kar Tudományos Főmunkatársa, The Open University
Joanne Roe, Szolgáltatási Igazgató Home-Start Cwm Rhymni
Clare Roskill, a Családtámogatási Csoport vezetője, Gyermek-, Ifjúsági és Családügyi igazgató
Maggie Rowlands, Képzési Igazgató, Home-Start UK
Margaret Salerno, Igazgató, Home-Start Caerphilly Borough East
Alex Sibun, Igazgató-helyettes, Home-Start International
Karen Turner, a Gyermek- és Ifjúsági Egészségügyi Csoport programvezetője, Egészségügyi Minisztérium
Brian Waller, Igazgató, Home-Start International
Ann Woods, Szervező, Home-Start Flint
Meira Wyn Owen, Szervező, Home-Start Denbighshire
Catriona Williams, Főigazgató, Walesi Gyermek

A Magyar Országjelentés nem jött volna létre az alábbiak segítségével és támogatása nélkül:

Alpár Vera, Tanácsadó, Hálózat és Területfejlesztési Osztály, Esélyegyenlőségi Kormányhivatal
Balácsi Anikó, független szervező, video-technikus
Bán Gabriella, Főtanácsadó, Gyermek és Ifjúságvédelmi Osztály Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium
Drosztménné Kánnai Magdolna, Szakmai főtanácsadó, Gyermek és Ifjúságvédelmi Osztály Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium
Hajdú Gyöngyvér, Szervező, Otthon Segítünk , Veresegyház
Klesitz Angéla, Szervező, Otthon Segítünk , Székesfehérvár
Kormosné Debreczeni Zsuzsa, Ügyvezető Igazgató, Nagycsaládok Országos Szövetsége
Lukács Krisztina, Ügyvezető Igazgató, Otthon Segítünk Magyarország
Márki László, Elnök, Nagycsaládok Országos Szövetsége

Marton Klára, Esélyegyenlőségi és Kisebbségügyi munkatárs, Gyermek és Ifjúsági Kapcsolatok Osztálya, Gyermek-, Ifjúsági- és Sport Minisztérium

Milotay Nóra, tanácsadó, EU Koordinációs és Tervezési Osztály, Oktatási Minisztérium

Oross Jolán, Osztályvezető, Szociális Stratégiai Osztály, Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium

Péczeli Éva , Szervező, Otthon Segítünk , Budapest

Kollár Tamásné Magdolna, Szervező, Otthon Segítünk , Esztergom

Vajda Györgyi, Tanácsadó, Szociális Stratégiai Osztály, Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium

A 'Családoktól tanulunk' kutatócsoport és a résztvevő országok kutatásért felelős szervezetei

Projekt Koordinátor Intézmény

Home-Start International, a kutatás teljeskörű kivitelezéséért felelős szervezet
2nd Floor
6 Market Place
London W1W 8AF, Egyesült Királyság

Projekt Koordinátor:
Brian Waller

Projekt Adminisztrátor:
Alexandra Sibun

I.S.P.S.
Institute of Social
Protection & Solidarity

A kutatásban résztvevő görög partnerszervezet

A Szociális Védelem és Szolidaritás Intézete a Görög Nemzeti Beszámolóért és a Módszertani Útmutatóért felelős szervezet
Kutatási és Elemzési Osztály
6, Ypatias Str
Athén 10556, Görögország

Kutató/Koordinátor:
Evi Hatzivarnava – Kazassi

Kutató:
George Handanos

A kutatásban résztvevő magyar partnerszervezet

Otthon Segítünk Alapítvány, Home-Start Magyarország, a Magyar Nemzeti Beszámolóért, a családoknak készített szóróanyagokért felelős szervezet
H-1114 Budapest
Bartók Béla út 37
Magyarország

Koordinátor:
Dr. Benkő Ágota

Kutatók:
Dávid Beáta, Ph.D. és Hegedűs Réka

A kutatásban résztvevő ír partnerszer

Home-Start National Office (Home-Start Nemzeti Iroda), Írország, az Ír Nemzeti Beszámolóért és részben Nemzetközi Kutatási Beszámolóért felelős szervezet
Enterprise Centre
17, Rathfarnham Road

Terenure
Dublin, 6W Ír Köztársaság

Koordinátor:
Anna Lynch

Kutató:
Geraldine French

A kutatásban résztvevő Egyesült Királyság-beli partnerszervezet

Home-Start UK,
az Angol és Walesi Beszámolóért és részben a Nemzetközi Kutatási Beszámolóért felelős szervezet
2 Salisbury Road
Leicester LE1 7QR, Egyesült Királyság

Koordinátor:
Maggie Rowlands

Kutató:
Sheila Shinman, Ph.D

Szerkesztő

Jackie Robinson

A kutatást az Európai Bizottság finanszírozta a 2002-06-os Közösségi Cselekvési Program a Társadalmi Kirekesztődés Leküzdésére című program keretében. A beszámoló a szerzők nézeteit tükrözi, a Bizottság nem felelős a benne szereplő információk bármilyen jellegű felhasználásáért.